

Годишна средба за социјални и економски политики на УНИЦЕФ, на тема:

Влијанието на глобалната економска криза врз земјите од Централна и Источна Европа (ЦЕИ) и Заедницата на независни држави (ЗНД) и последиците од кризата врз состојбата на децата во истите

Од 14, до 17 септември, во Глион, Швајцарија, се одржа регионална средба на претставници на националните канцеларии на УНИЦЕФ од земјите од Централна и Источна Европа (ЦЕИ), како и Заедницата на независни држави (ЗНД). Повод за средбата беше да се разговара за влијанието на глобалната економска криза врз овие земји, како и последиците од кризата врз состојбата на децата во истите. Целта на оваа средба беше да се споделат информации за досегашните спроведени и планирани активности на УНИЦЕФ во функција на ублажување, или целосно елиминирање на последиците од кризата врз децата во овие земји, како и да се истражат можностите за некои идни заеднички активности во оваа сфера.

Во време на економска криза, децата се една од најпогодените групи, поаѓајќи од фактот што јавните средства наменети за областите, како што се: здравството, образованието и социјалната заштита, кои се суштински за обезбедување добри услови за детски развој, значително се намалуваат. Тоа сноси негативни

последици кои се видливи преку мониторирање на соодветни социјални индикатори, како што се смртноста на доенчињата и децата, неисхранетоста, намаленото следење на наставата во училиштата, зголемување на детскиот труд, итн. На пример, Институтот за меѓународни истражувања (ОДИ), од Лондон, наведува дека падот на бруто националниот производ (БНП) од 1%, се поврзува со зголемување на годишната стапка на детската (до 5 годишна возраст) смртност од 17, до 44 на илјада деца. ОДИ го споменува примерот на Перу, кога за време на економската криза во 80-тите години на минатиот век, смртноста на децата на годишно ниво се зголемила за 17 илјади.

Овие претходни искуства и проекции го поттикнаа УНИЦЕФ на глобално ниво да се мобилизира, со цел децата да не бидат најголемите жртви на кризата.

Една од најзначајните теми кои беа презентирани на состанокот во Глион, беше презентацијата на истражувањата на УНИЦЕФ - Турција за влијанието на кризата врз тамошните

деца. Заклучоците беа поразителни бидејќи беа идентификувани проблеми меѓу семејствата со деца, кои заради кризата морале да ги намалат неопходните трошоци за храна, здравство и образование за децата, кое долгорочно ќе има многу негативни последици по нивниот развој.

Професорот Џонатан Бредшо од Универзитетот Јорк во Велика Британија, имаше свое излагање во кое ги изнесе аргументите за универзални, наместо наменети социјални трансфери за деца, со цел да се избегне честата појава на запоставени, или заборавени (од системот за социјална заштита) деца. Во време на криза, наведе проф. Бредшо, универзалните трансфери сè уште попотребни. Како позитивен пример за овој вид трансфери, беше претставена Јужноафриканската Република од страна на др. Пакама Нтшонгвана. Во нејзиното излагање таа образложи дека универзалните парични трансфери за децата придонесуваат да се зголеми нивното запишување во училиште, да се намали злоупотребата и експлоатацијата на децата за економски цели, како и за подобрување на гореспоменатите индикатори, како смртноста и морбидитетот кај децата.

Како дел од триденвната средба, беше организирана и работа во групи. Македонија беше ставена со земјите од Југоисточна Европа: Србија, Косово, Бугарија, Албанија и Босна и Херцеговина. Целта на работата во групи беше да се идентификуваат заедничките проблеми со кои се соочуваат децата во овие земји, како и да се посочат можни решенија, како на национално, така и на регионално ниво. Главно, регистрацијата на новороденчињата беше наведена како проблем во сите земји, што може дополнително да ја отежни состојбата на овие деца во време на криза. Намалените примања, големата стапка на невработеност и малите социјални бенефиции, исто така, беа посочени како заеднички проблеми. Беше заклучено дека УНИЦЕФ во овие земји треба активно да се вклучи во помошта за изнаоѓање можни решенија за овие проблеми преку обезбедување информации, студии и релевантни податоци, системско зајакнување на капацитетите за евидентирање на новородени, дистрибуција на социјална помош, како и унапредување на системот за буџетирање, во кои децата ќе имаат приоритет, независно од економската состојба.

м-р Илија Талев
УНИЦЕФ, Скопје